

Friesland 26 november

Mw. prof.dr. M.J. van der Wal, Faculteit Geesteswetenschappen, Nederlandse taal- en letterkunde.

'Eeuwenoude gekaapte brieven geven geheimen prijs'

Zo'n schitterend land als ik van mijn leven niet in Holland gezien heb' schrijft de vroege emigrant Hendrik Meesen Vrooman in 1664 enthousiast naar zijn familie in Leiden. Gelijktijdig doet hij verslag van de overgang van Nieuw-Nederland in Engelse handen en daarmee levert hij een persoonlijke weergave van een historisch moment in de Amerikaans-Nederlandse geschiedenis.

Zijn brief is er een van de bijna 40.000, afkomstig uit schepen die in oorlogstijden door Engelse kapers zijn buitgemaakt. Deze brieven werden door zeevarenden en Nederlanders in den vreemde naar het thuisfront gestuurd en omgekeerd ook door de achterblijvers naar hun geliefden. Helaas bereikten de zo geheten sailing letters de geadresseerden niet; ze bleven echter als schitterende onderzoeksbuit voor het nageslacht bewaard in Engelse archieven. De gekaapte brieven zijn van grote waarde voor wetenschappers van diverse disciplines zoals taalkundigen, maritiem historici en cultuurhistorici. Bijzonder aan het brievenmateriaal is dat de afzenders behoorden tot alle maatschappelijke lagen. We vinden brieven van mannen, vrouwen en zelfs kinderen uit lagere en middenklassen, personen die verder vrijwel geen sporen hebben achtergelaten. Dat maakt onderzoek mogelijk naar het onbekende Nederlands van grote groepen in de zeventiende- en achttiende-eeuwse samenleving. De sailing letters bieden zo niet alleen een vaak treffend kijkje in het dagelijks leven, maar vooral ook een unieke kans om zicht te krijgen op dat alledaagse taalgebruik uit het verleden dat wij tot op heden nauwelijks kennen. De NRC-journalist en historicus Roelof van Gelder hertaalde een aantal van deze brieven in hedendaags Nederlands en publiceerde ze vorig jaar in het boek *Zeepost*. Historisch taalkundige prof.dr. Marijke van der Wal vertelt in deze lezing hoe zij de brieven gebruikt om onderzoek te doen naar de gewone omgangstaal uit de zeventiende en achttiende eeuw. In haar onderzoek geven de eeuwenoude gekaapte brieven hun talige en andere geheimen uiteindelijk prijs. Studentspreker: Joery Strijtveen, student politicologie, oud voorzitter Augustinus